

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 61 0 Ps 012320 21 Rev
Banjaluka, 07.12.2021. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u Banjaluci u vijeću sastavljenom od sudija: Violande Šubarić, kao predsjednika vijeća, Biljane Tomić i Gorjane Popadić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice S. a.d. B., koju zastupa punomoćnik M.D., advokat iz B., protiv tuženog P. d.o.o. P., koga zastupa punomoćnik S.G., advokat iz S., radi isplate duga, vrijednost predmeta spora: 410.246,06 KM, odlučujući o reviziji tuženog, izjavljenoj protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 61 0 Ps 012320 20 Pž od 29.3.2021. godine, na sjednici održanoj dana 07.12.2021. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tužiteljice za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju u iznosu od 2.425,00 KM.

Obrazloženje

Presudom Okružnog privrednog suda u Istočnom Sarajevu broj: 61 0 Ps 012320 19 Ps od 21.8.2020. godine, obavezan je tuženi da tužiteljici, na ime duga, isplate iznos od 410.246,06 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 25.4.2018. godine do isplate. Obavezan je tuženi da tužiteljici naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 10.455,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od dana pravosnažnosti presude do isplate. Odbijen je preostali dio zahtjeva, koji se odnosi na troškove punomoćnika tužiteljice.

Presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 61 0 Ps 012320 20 Pž od 29.3.2021. godine, žalba tuženog je odbijena i prvostepena presuda potvrđena, te su odbijeni zahtjevi parničnih stranaka za naknadu troškova žalbenog postupka.

Blagovremenom revizijom drugostepenu odluku pobija tuženi zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se osporena presuda preinači tako da se ukine presuda prvostepenog suda i odbije tužbeni zahtjev, ili da se ukine drugostepena presuda i predmet vrati istom sudu na ponovno odlučivanje.

U odgovoru, tuželjica predlože da se revizija odbije kao neosnovana i obaveže tuženi da joj naknadi troškove sastava odgovora na reviziju.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužiteljice da se obaveže tuženi, kao kreditni dužnik, da joj na ime vraćanja kredita isplati iznos od 410.246,06 KM, sa zakonskom zateznom kamatom i troškovima postupka.

U toku postupka, koji je prethodio donošenju nižestepenih presuda, pokazalo se nespornim, da su tužiteljica, kao banka - davalac kredita i tuženi, kao korisnik kredita, zaključili ugovor o dugoročnom kreditu broj: ... od 14.02.2017. godine; da je tuženi, kao instrument obezbjeđenja vraćanja kredita, pored ostalih instrumenata, uručio tužiteljici i bjanko mjenicu sa klauzulom „bez protesta“ broj: ...; da tuženi nije uredno ispunjavao svoje obaveze, pa je tužiteljica obavještenjem od 25.4.2018. godine, jednostrano raskinula navedeni ugovor; da je tužiteljica, dana 12.10.2018. godine, podnijela prijedlog za izvršenje na osnovu navedene mjenice; da je sud, dana 18.10.2018. godine, donio rješenje o izvršenju, protiv kojeg je tuženi izjavio prigovor, te je sud, rješenjem od 29.11.2018. godine, utvrdio da se prijedlog za izvršenje smatra tužbom, slijedom čega je postupak nastavljen po pravilima parničnog postupka; da je tužiteljica, na zahtjev suda, uredila tužbu zahtjevajući isplatu duga u istom iznosu, po osnovu zaključenog ugovora i izdate mjenice; da iz priložene dokumentacije koju je tužiteljica pročitala kao dokaze, a tuženi nije osporavao njenu vjerodostojnost, proizlazi da dospjela obaveza tuženog prema tužiteljici po osnovu navedenog ugovora o dugoročnom kreditu, na dan 16.8.2018. godine, iznosi 410.246,00 KM (na koji iznos glasi i predmetna mjenica), čiju naplatu tužiteljica zahtjeva od tuženog od početka postupka.

Kod naprijed navedenog činjeničnog stanja nisu pogriješili nižestepeni sudovi kada su obavezali tuženog, da isplati tužiteljici traženi iznos, uz obrazloženje da se ne radi o isključivo mjeničnom sporu, nego da ova obaveza zajedno sa plaćanjem zakonske zatezne kamate slijedi i po odredbama Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj: 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 i „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04).

Navodima revizije – kojima se insistira na tvrdnjama isticanim i tokom postupka - o tome da se radi o mjeničnom sporu, da mjenica nije valjana, da je došlo do zastare mjeničnog potraživanja, te da mjenica bez protesta i nije vjerodostojna isprava na temelju koje je bilo moguće tražiti izvršenje – tužitelj nije doveo u sumnju ispravnost i zakonitost nižestepenih presuda.

Tužitelj je od pokretanja ovog postupka, pozivom na zaključeni (i kasnije raskinuti) ugovor o dugoročnom kreditu, zahtjeva isplatu duga u iznosu od 410.246,06 KM, čije vraćanje je garantovano i izdavanjem naprijed navedene mjenice koja glasi na isti iznos. Jasno je to bilo i tuženom što se vidi iz prigovora koji je, kao izvršenik, izjavio protiv rješenja kojim je dozvoljeno izvršenje na osnovu mjenice kao vjerodostojne isprave, čijim navodima nije osporio osnov potraživanja, nego je samo istakao da mjenica bez protesta nije vjerodostojna isprava, pa se na osnovu nje nije moglo tražiti izvršenje i da tužiteljica pri određivanju duga nije uračunala do tada isplaćene anuitete, koje navode kasnije nije ponovio, niti bilo čime dokazao.

Proizlazi, da tužiteljica tokom postupka, suprotno tvrdnji revidenata, nije mijenjala istovjetnost zahtjeva, niti činjenični supstrat na kojem je temeljila svoj zahtjev. Cijelo vrijeme zahtjeva isplatu određenog novčanog iznosa, odnosno ispunjenje obaveze nastale povodom zaključenog i isplaćenog dugoročnog kredita i njegovog raskida zbog neuredne otplate dospjelih anuiteta. I pod uslovom da je mijenjan pravni osnov, na kojem se zahtjev temelji, jer je prvobitno tražena isplata na osnovu mjenice (koja je predstavljala obezbjeđenje vraćanja istog kredita i na kojoj je zasnovan prijedlog za izvršenje), a kasnije i na osnovu ugovora o kreditu (odnosno njegovom raskidu), na kakvoj tvrdnji istrajava revident, saglasno odredbi člana 56. stav 2. u vezi sa članom 53. stav 3. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik

RS“ br. 58/03, 85/03, 74/06, 63/07, 49/09 i 61/13 – u daljem tekstu: ZPP) – takvo postupanje ne predstavlja preinačenje tužbe.

Ovdje takođe treba reći i slijedeće. Preinačenjem tužbe mijenja se istovjetnost zahtjeva, povećava postojeći ili ističe i drugi zahtjev uz postojeći (član 56. stav 1. ZPP). Dakle, mijenja se tužbeni zahtjev, a ne povlači tužba. Povlačenje tužbe je potpuno drugi institut procesnog prava, koji je regulisan odredbom člana 59. ZPP i nije ni u kakvoj vezi sa preinačenjem tužbe, slijedom čega su za rješenje ovog spora irelevantni navodi tuženog koji se bave ovim pitanjem.

U ovom slučaju je mjenica poslužila tužiteljici kao vjerodostojna isprava na osnovu koje je podnijela prijedlog za izvršenje protiv tuženog, radi naplate potraživanja po osnovu ugovora o kreditu i samo je u tom izvršnom postupku bilo od značaja utvrditi da li se mjenica može smatrati vjerodostojnom ispravom ili ne i da li je valjana ili nije. Međutim, nakon što je poslije izjavljenog prigovora postupak nastavljen po odredbama parničnog postupka, shodno odredbama člana 50. Zakona o izvršnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 59/03 do 66/18), za rješenje spora više nije bitno pitanje valjanosti te mjenice već samo pitanje da li je i u kom obimu tuženi izvršio obaveze preuzete ugovorom o kreditu.

Kod takvog stanja stvari, te s obzirom da se tužbeni zahtjevi identifikuju po tužbenom prijedlogu (petitum) i po činjenicama na kojima se taj prijedlog zasniva (činjenični osnov tužbenog zahtjeva), bez obzira što je ovaj postupak započet zahtjevom za izvršenje na osnovu mjenice, kao vjerodostojne isprave, koja je u postupku čitana kao dokaz, pogrešna je tvrdnja revidenta da se ovdje radi isključivo o mjeničnom sporu i da se tužbenom zahtjevu nije moglo udovoljiti temeljem drugog pravnog osnova – na osnovu obaveza tuženog preuzetih zaključenim ugovorom o kreditu.

U vezi s naprijed izloženim treba reći da navodi, kojima se revident bavi mjeničnim sporom i mjenicom kao osnovom takvog spora, u kojim se iscrpljuje dobar dio revizije, nisu od uticaja na rješenje ove parnice. Predmetna mjenica, nakon uređenja tužbe, nije više bila osnov za vođenje ovog postupka, već samo jedan od dokaza kojima se dokazuje visina potraživanja. Iz istog razloga, na rješenje ovog spora nije od uticaja ni pozivanje revidenta na odluku Vrhovnog suda Republike Hrvatske i odluke Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine i pod uslovom da predstavljaju izvor prava, kao i pozivanje na odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, budući da se u konkretnom slučaju, kako je naprijed izloženo, ne radi o mjeničnom sporu.

Revident tokom postupka pred nižestepenim sudovima, a ni sada u reviziji ne spori, da kao korisnik kredita nije uredno otplaćivao kredit, zbog čega je tužiteljica i aktivirala mjeničnopravne mehanizme za naplatu duga po označenom kreditu u izvršnom postupku, koji je po ulaganju prigovora nastavljen po pravilima parničnog postupka, kako je naprijed rečeno. Suprotno revizionim navodima, tužiteljica je popunila predmetnu mjenicu u skladu sa pismenim ovlaštenjem koje joj je dao tuženi, a čiji sadržaj tokom postupka nije uspio osporiti. Prema toj izjavi tuženog (od 14.02.2017. godine), tužiteljica je mogla u predmetnu mjeničnu ispravu upisati iznos mjeničnog duga (glavnicu i kamatu) kao i druge podatke potrebne za naplatu mjenice, što znači da je tužiteljici data mogućnost da u mjenicu unese i dan dospjeća plaćanja jer je to bitan sastojak koji u momentu izdavanja mjenice nije bio poznat (kao ni mjenična suma), a volja tuženog kao izdavaoca mjenice je bila da ovlasti remitenta (tužiteljicu) da popuni blanket saglasno sporazumu (izjavi), što je ona i učinila, unoseći kao dan dospjeća konkretan datum (25.4.2018. godine), a to je dozvoljen način određivanja dospelosti duga iz mjenice, shodno Zakonu o mjenici, pa su revizioni navodi, istaknuti u ovom pravcu i pod uslovom da su odlučni za rješenje ovog spora (a naprijed je objašnjeno zašto se u konkretnom slučaju ne radi o mjeničnom sporu), takođe neosnovani.

Kako je predmetni ugovor o dugoročnom kreditu zaključen dana 14.02.2017. godine, kada je tužiteljici uručena i mjenica sa istim datumom izdavanja, na kojoj je, po ovlaštenju njenog izdavaoca (tuženog), unesen datum 25.4.2018. godine, kao dan dospjeća, a ovaj postupak je pokrenut prijedlogom za izvršenje od 12.10.2018. godine, neosnovanim se ukazuje istaknuti prigovor zastarjelosti potraživanja čak i kada bi se on računao u odnosu na dan uređenja tužbe (12.02.2019. godine) i pod uslovom da se tom uređenju prizna karakter preinačenja tužbe (na čemu insistita tuženi) ili kada bi se ovaj prigovor cijenio prema pravilima mjeničnog prava.

Nije osnovan ni revizioni prigovor tuženog da je tužbu u ovom slučaju trebalo odbaciti zbog postojanja litispedencije.

Tužiteljica jeste i protiv M.F. d.o.o. P., koji odgovara, kao jamac, za vraćanje istog kredita, pokrenula postupak kod Okružnog privrednog suda u Istočnom Sarajevu pod brojem: 61 0 Ps 012216 19 Ps, ali ta činjenica ne daje osnova za zaključak da se radi o litispedenciji, jer nema identiteta stranaka u postupku, kao ni činjenica da tužiteljica, povodom vraćanja istog kredita, kod istog suda, pod brojem: 61 0 Ip 012186 19 Ip 3, vodi izvršni postupak protiv više izvršenika, između ostalih i protiv tuženog iz ovog postupka, jer se radi o drugoj vrsti postupka i drugom sredstvu izvršenja. Ako se tužiteljica u tim postupcima na bilo koji način namiri, ili je eventualno već namirena, to može biti od uticaja samo na tok i rezultat izvršnog postupka, ukoliko ne dođe do dobrovoljnog izvršenja ove presude.

Ni ostali revizioni navodi nisu bili od uticaja na rješenje ovog spora, slijedom čega je revizija tuženog odbijena, na osnovu odredbe člana 248. ZPP.

Zahtjev tužiteljice za naknadu troškova na ime sastava odgovora na reviziju, nije osnovan jer po sadržini odgovara činjenicama i pravnim shvatanjima koje je isticala i tokom postupka, tako da taj odgovor nije ni bio potreban radi vođenja parnice (član 387. stav 1. ZPP).

Predsjednik vijeća
Violanda Šubarić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić